

T Ü R M O B

TÜRKİYE SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLER
VE YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLER ODALARI BİRLİĞİ
(UNION OF CHAMBERS OF CERTIFIED PUBLIC ACCOUNTANTS OF TURKEY)

Sirküler No: 4

Ocak 2021

**SON DÜZENLEMELER IŞIĞINDA
ÜCRET GELİRLERİNİN
BEYANINDA ÖNEMLİ
NOKTALAR**

**MALİ MEVZUAT
YORUM / UYGULAMA
SİRKÜLERİ**

[Bu Sirküler; TÜRMOB 'un Resmi Görüşünü yansıtmaz ve bağlayıcılığı yoktur. Meslek Mensuplarına sadece yardımcı olmak amacıyla mali konularda aydınlatıcı bilgi aktarmak ve tartışmalı konulara dikkat çekmek amacıyla Mesleki Mevzuatı İzleme Kurulu tarafından hazırlanmış ve Kurulda oybirliği ile kabul edilmiştir.]

ÖNSÖZ

Mali müşavirlik mesleği bilgi ve birikime dayanan bir meslektir. Bu yüzden TÜRMOB ve Odalarımızın eğitim temel önceliği oldu ve olmaya devam edecektir. Meslektaşlarımızın ihtiyaç duyacakları bilgiye en doğru ve en sağlıklı bir biçimde ulaşmaları için eğitim faaliyetleri, yayınlar gerçekleştiriyoruz. Bu çalışmalarımıza, Mali Mevzuat Yorum Uygulama Sirküleri ile bir yenisini daha ekledik.

Meslektaşlarımıza yardımcı olmak amacıyla mali konularda aydınlatıcı bilgi aktarmak ve tartışmalı konulara dikkat çekmek amacıyla, Mesleki Mevzuatı İzleme Kurulu tarafından hazırlanan, Mali Mevzuat Yorum Uygulama Sirkülerininin 4 üncüsünü sizlerin istifadesine sunuyoruz. Mali Mevzuat Yorum Uygulama Sirkülerini hazırlayan Meslek Mevzuatı İzleme Kurulumuza teşekkür ederiz.

Farklı işverenden ücret geliri elde edenlerin elde ettikleri ücretler için bazı koşullarda yıllık beyanname vermeleri

gerekmektedir. Son Düzenlemeler Işığında Ücret Gelirlerinin Beyanında Önemli Noktalar isimli Mali Mevzuat Yorum Uygulama Sirkülerimiz bu konuları açıklamak için hazırlandı.

Son Düzenlemeler Işığında Ücret Gelirlerinin Beyanında Önemli Noktalar Mali Mevzuat Yorum Uygulama Sirkülerimizin meslektaşlarımıza faydalı olmasını diliyoruz.

Emre KARTALOĞLU
TÜRMOB Genel Başkanı

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	1
1. ÜCRETİN TANIMI.....	5
2. ÜCRETİN UNSURLARI.....	6
3. GERÇEK ÜCRETLER.....	6
4. GERÇEK USULE TABİ ÜCRETLERİN VERGİLENDİRİLMESİ	7
4.1. KESİNTİ YOLUYLA VERGİLENDİRME	8
4.2. KESİNTİ YOLUYLA VERGİLENDİRİLEN ÜCRETLERİN YILLIK BEYANNAMEYE KONU EDİLMESİ	8
4.2.1. BİR İŞVERENDEN ELDE EDİLEN ÜCRETİN YILLIK BEYANNAMEYE KONU EDİLMESİ.....	8
4.2.2. BİRDEN FAZLA İŞVERENDEN ELDE EDİLEN ÜCRETLERİN YILLIK BEYANNAMEYE KONU EDİLMESİ.....	9
4.3. ÜCRET GELİRLERİNİN DOĞRUDAN YILLIK BEYANNAME YOLU İLE VERGİLENDİRİLMESİ	15

5. ÖZELLİKLİ BÖLGELERDE ELDE EDİLEN ÜCRETLERİN DURUMU.....	17
5.1. ÖZELLİKLİ BÖLGELERDE ELDE EDİLEN ÜCRETLERLE İLGİLİ DEĞERLENDİRME	17
5.2. ÖZELLİKLİ BÖLGELER ELDE EDİLENLER İLE NORMAL ÜCRETİN BİRLİKTE ELDE EDİLMESİNE YÖNELİK ÖRNEKLER	24
6. TARTIŞMALI ÖRNEK	27
SONUÇ	31

1. ÜCRETİN TANIMI

Ücret, işverene tabi ve belirli bir işyerine bağlı olarak çalışanlara hizmet karşılığı verilen para ve ayınlar (hizmet karşılığının mal olarak verilmesi) ile sağlanan ve para ile temsil edilebilen (konut, araç sağlanması vb.) menfaatlardır. Gerçek kişilerin bir takvim yılı içinde elde etmiş oldukları ücret gelirleri gelir vergisine tabidir. Ücret, bedensel ya da zihinsel bir emek karşılığında işverenden elde edilen hasılayı ifade eder. Bu hasıla para şeklinde olabileceği gibi aynı veya para ile temsil edilebilen menfaat şeklinde de olabilir.

Ücretin ödenek, tazminat, kasa tazminatı (mali sorumluluk tazminatı), tahsisat, zam, avans, aidat, huzur hakkı, prim, ikramiye, gider karşılığı veya başka adlar altında ödenmiş olması veya bir ortaklık ilişkisi niteliğinde olmak şartı ile kazancın belli bir yüzdesi şeklinde tayin edilmiş bulunması ücretin niteliğini değiştirmez.

2. ÜCRETİN UNSURLARI

Gelir vergisi açısından bir ödemenin ücret ya da başka bir gelir unsuru olarak vergilendirilip vergilendirilmeyeceği aşağıda sayılan üç unsura göre tespit edilecektir.

Ücret gelirini meydana getiren üç temel aşağıdaki gibidir.

- Bir işverene tabi olma
- Belli bir iş yerine bağlı olma
- Hizmetin karşılığı olarak bir ödemenin yapılması

3. GERÇEK ÜCRETLER

Ücret gelirlerinin vergilendirilmesinde ilke olarak gerçek usul kabul edilmiştir. Vergi, gelirin gerçek ve safi tutarı üzerinden alınmaktadır.

Ücretin safi tutarı, işveren tarafından verilen para ve ayınlarla sağlanan yararlar toplamından (yani ücretin gayrisafi tutarından) belli indirimlerin yapılmasından sonra kalan miktardır.

Bu indirimler genel olarak aşağıdaki gibidir.

- Emekli aidatı ve sosyal sigorta primleri,
- Sosyal güvenlik destekleme primi,
- İşsizlik sigortası primi,
- Hayat/şahıs sigorta primleri,
- OYAK ve benzeri kamu kurumlarınca yapılan yasal kesintiler,
- Sendikalara ödenen aidatlar (işçi ve memur sendikaları),
- Engellilik indirimi

4. GERÇEK USULE TABİ ÜCRETLERİN VERGİLENDİRİLMESİ

Gerçek usule tabi ücretlerin vergilendirilmesi iki şekilde yapılmaktadır:

- Ücretten işveren tarafından vergi kesintisi yapılması,
- Elde edilen ücretin yıllık beyanname ile beyan edilmesi.

4.1. KESİNTİ YOLUYLA VERGİLENDİRME

Ücretin ödenmesi sırasında sorumlular tarafından verginin kesilerek vergi dairelerine yatırılmasına kesinti (tevkifat) usulü denilmektedir. Vergi kesintilerine ilişkin esaslar GVK'nın 94 ve izleyen maddelerinde yer almıştır. Gerçek usulde elde edilen ücretlerin vergilendirilmesi esas olarak bu yöntemle yapılmaktadır.

Kesinti yolu ile vergilendirilen ücretlerin bazı hallerde ayrıca yıllık beyannameye de konu edilmesi gerekmektedir. Bunun sebebi, artan oranlı tarifenin de ücret gelirlerine uygulanmasını sağlamaktır.

4.2. KESİNTİ YOLUYLA VERGİLENDİRİLEN ÜCRETLERİN YILLIK BEYANNAMEYE KONU EDİLMESİ

4.2.1. BİR İŞVERENDEN ELDE EDİLEN ÜCRETİN YILLIK BEYANNAMEYE KONU EDİLMESİ

Gelir Vergisi Kanununa göre Türkiye'de tek işvenden ücret alanların vergilendirilmesi vergi kesintisi (stopaj)

yoluyla yapılmakta olup, tutarı ne olursa olsun bu ücret için yıllık gelir vergisi beyannamesi verilmemekteyken 7194 Sayılı Kanunla 193 sayılı Gelir Vergisi'nin 86/1(b) alt bendi değiştirilerek tek işverenden elde edilse dahi ücret gelirinin 500.000,- Türk Lirasını **(2020 takvim yılı için 600.000 TL) (2021 takvim yılı için 650.000 TL)** aşması halinde beyan edilmesi yönünde düzenleme yapılmıştır. Hazine ve Maliye Bakanlığı, 27.05.2020 tarih ve 31137 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 311 sayılı Gelir Vergisi Genel Tebliği ile bu değişikliğe ilişkin anlayışını açıklamıştır. Ancak söz konusu Genel Tebliğde tartışmalı hususların yanı sıra özellikli bölgeler diye tabir edilen bölgeler açısından da yeterli maalesef açıklama yer almamıştır.

4.2.2. BİRDEN FAZLA İŞVERENDEN ELDE EDİLEN ÜCRETLERİN YILLIK BEYANNAMEYE KONU EDİLMESİ

Burada öncelikle birden fazla işveren kavramının açıklığa kavuşturulması gerekmektedir. Birden fazla işverenden ücret gelirinin elde edilip edilmediğinin tespiti açısından önemli olan, ücretlinin aynı anda birden fazla işverenin

yanında çalışarak ücret geliri elde etmesi değil, bir vergilendirme dönemi içerisinde birden fazla işverenin yanında çalışarak ücret geliri elde etmesidir. Örneğin Bay (A) bir şirketin ücretli genel müdürü iken bu şirketin bir iştirakinin yönetim kurulunda da yer alarak oradan huzur hakkı elde etmesi halinde veya Bay (B)'nin (X) anonim şirketinde çalışırken buradan istifa edip aynı yıl içerisinde (Y) limitet şirketinde işe başlaması halinde, hem Bay (A) hem de Bay (B) bir vergilendirme döneminde (bir takvim yılında) birden fazla işverenden ücret geliri elde etmiş durumundadır.

Birden fazla işverenden tevkif yoluyla vergilendirilmiş ücret alan ve birden sonraki işverenden aldıkları brüt ücretlerin toplamı Gelir Vergisi Kanunu'nda yazılı tarifenin ikinci gelir diliminde yer alan tutarı **(2020 takvim yılı için 49.000-TL, 2021 takvim yılı için 53.000 TL'dir.)** aşmayan mükelleflerin, tamamı kesinti yoluyla vergilendirilmiş ücretleri yıllık beyanname ile beyan edilmeyecektir. Burada elde edilen ücretlerden biri söz konusu hesaplama dışı bırakılacaktır. Bu hesaplama dışı bırakılan ücretin belirlenmesi, mükellefin takdirine bırakılmıştır. Hesaplama dışı bırakılan ücretin en yüksek ücret olacağı açıktır.

Yıllar itibariyle baktığımızda; 2020 yılı için birden sonraki işverenden alınan tevkifata tabi ücretlerin toplamının **49.000 TL'yi, (2021 yılında ise 53.000 TL'yi)** aşması durumunda, ücretlerin tamamı (ilk işverenden alınan ücret de dahil olmak üzere) yıllık beyannameye dahil edilecektir.

Gelir Vergisi Genel Tebliği Seri No : 311'de de belirtildiği üzere tevkif yolu ile vergilendirilmiş ücret gelirlerinin ayrıca yıllık beyanname ile vergilendirilmesinde üç ölçüt dikkate alınmaktadır. Bunlar;

- Tek işverenden alınmış ve tevkif suretiyle vergilendirilmiş ücretin GVK 103 üncü maddesinde yazılı tarifinin *dördüncü gelir diliminde yer alan tutarı (2020 yılı için 600.000 TL) (2021 takvim yılı için 650.000 TL)*
- Birden fazla işverenden alınan ücretlerin, birinciden sonraki işverenden aldıkları ücretlerinin toplamının 103 üncü maddede yazılı tarifinin *ikinci gelir diliminde (2020 yılı için 49.000 TL) yer alan tutarı aşması*
- Birden fazla işverenden ücret geliri elde eden mükelleflerin, birinci işverenden aldıkları ücret gelirleri de

dâhil olmak üzere ücretleri toplamının gelir vergisi tarifesinin dördüncü gelir diliminde yer alan tutarı (2020 yılı için 600.000 TL) aşması. **(2021 takvim yılı için 650.000 TL)**

Bu ölçütlerin uygulanmasında, birden fazla işverenden ücret alınan hallerde, hangi ücretin birinci işverenden alınan ücret olarak kabul edileceği konusunda Kanunda bir belirleme yapılmamış, idari anlayışta ise bu belirlemenin mükellef tarafından yapılacağı, dolayısıyla mükellefin ücretlerinden en yükseğini birinci işverenden alınan ücret olarak belirleyebileceği kabul edilmiştir.

Yine idari anlayışta, ücret gelirlerinin dışında diğer gelirlerin bulunması halinde diğer gelirlerin beyan edilip edilmeyeceğinin tespitinde de ücret gelirlerinin hesaplama-ya dahil edilmeyeceği *de kabul edilmiştir.*

Yıllık beyanname verilmesi durumunda; beyan olunan ücret gelirleri toplamından (beyana tabi gelirden) GVK'nın 89 uncu maddesinde yazılı eğitim ve sağlık harcamaları ile bağış ve yardımlar gibi bazı harcamaların da indirim konusu yapılması ve yıllık beyanname üzerinden

hesaplanan gelir vergisinden ise GVK'nın 94 üncü maddesine göre yıl içinde ücretlerden tevkif suretiyle ödenen vergilerin mahsup edilmesi mümkündür.

Örnek 1: Bay (A), 2020 yılında tek işverenden tevkif suretiyle vergilendirilmiş 700.000 TL ücret geliri elde etmiştir. Bay (A)'nın 2020 yılında elde ettiği ücret geliri 193 sayılı Kanununun 103 üncü maddesinde yazılı tarifinin dördüncü gelir diliminde yer alan tutarı (2020 yılı için 600.000 TL) aşması nedeniyle, Bay (A)'nın bu ücret gelirini, yıllık gelir vergisi beyannamesi ile beyan etmesi gerekmektedir. Yıllık beyanname üzerinden hesaplanan gelir vergisinden yıl içinde kesilen vergiler mahsup edilebilecektir.

Örnek 2: Bayan (B) 2020 takvim yılında; birinci işverenden 580.000 TL, ikinci işverenden 30.000 TL olmak üzere iki ayrı işverenden ücret geliri elde etmiş ve ücretlerin tamamı tevkif suretiyle vergilendirilmiştir. Bayan (B)'nin, birinci ve ikinci işverenden elde etmiş olduğu ücretleri toplamı (580.000 TL+30.000 TL=) *610.000 TL*, 193 sayılı Kanununun 103 üncü maddesinde yazılı tarifinin dördüncü gelir diliminde yer alan tutarı (2020 yılı için 600.000 TL) aştığından ücret *gelirlerinin tamamı beyan edilecektir.*

Yıllık beyanname üzerinden hesaplanan gelir vergisinden yıl içinde kesilen vergiler mahsup edilebilecektir.

Örnek 3: Bay (C) 2020 takvim yılında; birinci işverenden 500.000 TL, ikinci işverenden 50.000 TL olmak üzere iki ayrı işverenden ücret geliri elde etmiş ve ücretlerin tamamı tevkif suretiyle vergilendirilmiştir. Bu olayda; Bay (C)'nin, birinci ve ikinci işverenden elde etmiş olduğu ücretleri toplamı (500.000 TL+50.000 TL=) 550.000 TL, 193 sayılı Kanununun 103 üncü maddesinde yazılı tarifenin dördüncü gelir diliminde yer alan tutarı (2020 yılı için 600.000 TL) aşmamakla birlikte birden sonraki işverenden elde ettiği ücret geliri olan 50.000 TL, aynı Kanununun 103 üncü maddesinde yazılı tarifenin ikinci gelir diliminde yer alan (2020 yılı için 49.000 TL) *tutarı aştığından*, iki işverenden de elde ettiği ücret geliri için yıllık beyanname vermek durumundadır. Yıllık beyanname üzerinden hesaplanan gelir vergisinden yıl içinde kesilen vergiler mahsup edilebilecektir.

Örnek 4: Bay (Ç) 2020 takvim yılında; birinci işverenden 560.000 TL, ikinci işverenden 20.000 TL ve üçüncü işverenden 18.000 TL olmak üzere üç işverenden ücret geliri

elde etmiş ve ücretlerin tamamı kesinti yoluyla vergilendirilmiştir. Bay (Ç) birinci işverenden aldığı ücretin hangisi olacağını serbestçe belirleyebildiğinden, 560.000 TL'lik ücret gelirini birinci işverenden elde edilen ücret olarak belirlemesi en doğru olanıdır. Buna göre Bay (Ç)'nin, üç işverenden elde ettiği ücret gelirleri toplamı (560.000 TL+ 20.000 TL+ 18.000 TL=) 598.000 TL, 193 sayılı Kanununun 103 üncü maddesinde yazılı tarifenin dördüncü gelir diliminde yer alan tutarı (2020 yılı için 600.000 TL) aşmadığından ve birden sonraki işverenlerden elde ettiği ücretleri toplamı (20.000TL+ 18.000 TL=) 38.000 TL. aynı Kanununun 103 üncü maddesinde yazılı tarifenin ikinci gelir diliminde yer alan tutarı (2020 yılı için 49.000 TL) aşmadığından, ücret gelirleri yıllık gelir vergisi beyanname vermesine gerek bulunmamaktadır.

4.3. ÜCRET GELİRLERİNİN DOĞRUDAN YILLIK BEYANNAME YOLU İLE VERGİLENDİRİLMESİ

Yıl içerisinde tevkifata tabi tutulmamış ücret gelirleri (193 sayılı Kanununun 64 üncü maddesinde yer alan diğer ücretler hariç) ise, tutarı ne olursa olsun aynı Kanununun 95

inci maddesi hükmüne istinaden yıllık beyannameyle beyan edilecektir. Bu ücretler şunlardır:

- Ücretlerini yabancı bir memleketteki işverenden doğrudan doğruya alan hizmet erbabının ücretleri
- GVK md. 16'daki istisnadan faydalanamayan yabancı elçilik ve konsolosluk memur ve hizmetlilerin ücretleri
- Hazine ve Maliye Bakanlığınca yıllık beyannameyle bildirilmesinde zaruret görülen ücretler

Bunların dışında ayrıca telif kazancı istisnasından yararlananların yanında çalışan ücretlilerin de ücret gelirlerini yıllık beyanname ile beyan etmeleri gerekmektedir.

5. ÖZELLİKLİ BÖLGELERDE ELDE EDİLEN ÜCRETLERİN DURUMU

5.1. ÖZELLİKLİ BÖLGELERDE ELDE EDİLEN ÜCRETLERLE İLGİLİ DEĞERLENDİRME

Gelişmiş ülkelere göre çok düşük seviyede olsa da son yıllarda teknolojik gelişme ve geliştirmelere verilen önem giderek artmakta; bunun göstergesi olarak AR-GE faaliyetlerinin desteklenmesi ve bu alanda yapılan harcamaların arttırılmasına yönelik yapılan düzenlemelere ilgi de artmaktadır. Bu konuda kabul edilmiş teşvik kanunlarından en önemlileri 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu ve 5746 sayılı Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanunlardır.

Bu kanunlarla, araştırma ve geliştirme (Ar-Ge) faaliyetlerinde bulunan mükelleflerin çeşitli yükümlülüklerine ilişkin olarak teşvik ve destekler sağlanmıştır. Çalışmamızın izleyen bölümündeki ana tartışma konuları da bu Kanunların düzenlemeleri üzerine kurulmuştur.

4691 Sayılı Kanununun 35/c maddesinde “*Bölgede çalışan ve bu Yönetmeliğe göre tanımlanmış Ar-Ge ve destek personelinin bu görevleri ile ilgili ücretleri 31/12/2023 tarihine kadar her türlü vergiden istisnadır.*” hükmü yer almış, 5746 sayılı Kanunun “İndirim, istisna, destek ve teşvik unsurları” başlıklı 3. maddesinin 2. fıkrasında ise “(2) *Gelir vergisi stopajı teşviki: Kamu personeli hariç olmak üzere teknoloji merkezi işletmelerinde, Ar-Ge merkezlerinde, kamu kurum ve kuruluşları ile kanunla kurulan veya teknoloji geliştirme projesi anlaşmaları kapsamında uluslararası kurumlardan ya da kamu kurum ve kuruluşlarından Ar-Ge projelerini desteklemek amacıyla fon veya kredi kullanan vakıflar tarafından veya uluslararası fonlarca desteklenen ya da TÜBİTAK tarafından yürütülen Ar-Ge ve yenilik projelerinde, teknogirişim sermaye desteklerinden yararlanan işletmelerde ve rekabet öncesi işbirliği projelerinde çalışan ArGe ve destek personeli ile bu Kanun kapsamında yukarıda sayılan kurum ve kuruluşlar tarafından desteklenen tasarım projelerinde ve tasarım merkezlerinde çalışan tasarım ve destek personelinin; bu çalışmalarını karşılığında elde ettikleri ücretlerinin doktoralı olanlar ile temel bilimler alan-*

larından birinde en az yüksek lisans derecesine sahip olanlar için yüzde doksan beşi, yüksek lisanslı olanlar ile temel bilimler alanlarından birinde lisans derecesine sahip olanlar için yüzde doksanı ve diğerleri için yüzde sekseni gelir vergisinden müstesnadır. (Ek cümleler: 16/2/2016-6676/28 md.) Hak kazanılmış hafta tatili ve yıllık ücretli izin süreleri ile 17/3/1981 tarihli ve 2429 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanunda belirtilen tatil günlerine isabet eden ücretler de bu istisna kapsamındadır. Haftalık kırk beş saatin üzerindeki ve ek çalışma sürelerine ilişkin ücretler bu istisnadan faydalanamaz. Ar-Ge veya tasarım merkezlerinde çalışan Ar-Ge veya tasarım personelinin bu merkezlerde yürüttüğü projelerle doğrudan ilgili olmak şartıyla, proje kapsamındaki faaliyetlerin bir kısmının Ar-Ge veya tasarım merkezi dışında yürütülmesinin zorunlu olduğu durumlarda, Ar-Ge veya tasarım merkezi yönetiminin onayının alınması ve Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının bilgilendirilmesi kaydıyla, merkez dışındaki bu faaliyetlere ilişkin ücretlerin yüzde yüzünü aşmamak şartıyla Cumhurbaşkanınca ayrı ayrı veya birlikte belirlenecek kısmı ile Ar-Ge veya tasarım merkezlerinde en az bir yıl süreyle çalışan Ar-Ge

veya tasarım personelinin yüksek lisans yapanlar için bir buçuk yılı, doktora yapanlar için iki yılı geçmemek üzere merkez dışında geçirdiği sürelerle ilişkin ücretlerin yüzde yüzünü aşmamak şartıyla Cumhurbaşkanınca ayrı ayrı veya birlikte belirlenecek kısmı gelir vergisi stopajı teşviki kapsamında değerlendirilir” düzenlemesine yer verilmiştir.

3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanununda ise serbest bölgelerdeki üretim işletmelerinde çalışanlarla ilgili olarak, bazı koşullarla üretim faaliyetinde çalıştırılan personelin ücretinden tevkif edilen GV'nin tecil ve terkin uygulamasına ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir. Bu düzenlemelere göre (gç. md.3), 01/01/2009 tarihinden geçerli olmak üzere, “serbest bölgelerde faaliyette bulunan mükelleflerin bölgelerde üretilen ürünlerinin toplam FOB bedelinin en az % 85'lik kısmını yurtdışına ihraç etmeleri halinde, istihdam ettikleri personele ödedikleri ücretlerin gelir vergisinden istisna kılınmıştır.

Gerek 3218 sayılı Kanun gerekse 5746 sayılı Kanun kapsamında belirlenen çalışmalar karşılığında yapılan ücret ödemelerinde gelir vergisi kesintisi uygulanmakta, daha

sonra asgari geçim indirimi uygulanarak söz konusu vergi tutarları işverenler tarafından muhtasar beyanname üzerinde tahakkuk eden vergiden indirilmek suretiyle terkin edilmektedir. Birden fazla işverenden ücret geliri elde edilmesi durumunda serbest bölge ve Ar-Ge/Tasarım Merkezi kapsamında elde edilen ücretler üzerinden gelir vergisi kesintisi yapıldığından dolayı bu ücretlerin de birden fazla işverenden elde edilen ücret geliri olarak kabul edilmesi yerinde olacaktır.

311 Seri No'lu Gelir Vergisi Genel Tebliği'nde de belirtildiği üzere; özelliikli bölge ve yerlerde elde edilen ücretlerden ;

- 4490 sayılı Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanunu ile 491 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanununun 12 nci maddesine göre, Türk Uluslararası Gemi Sicilinde kayıtlı gemilerde ve yatlarda çalışan personele ödenen ücretler için beyan söz konusu değildir.
- 26/6/2001 tarihli ve 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanununun geçici 2 nci maddesine göre Ar-

Ge, tasarım ve destek personeline ödenen ücretler gelir vergisinden istisna edildiğinden bu kapsamda çalışanların elde etmiş olduğu ücretler için beyan söz konusu değildir.

Bu ücretler vergiden istisna olduğundan GVK md. 86/1b uyarınca beyanname verilir verilmeyeceğinin tespitinde dikkate alınması söz konusu değildir.

- 6/6/1985 tarihli ve 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanununun geçici 3 üncü maddesi uyarınca bölgede çalışanların ücretlerinden gelir vergisi kesintisi yapılmakta ve terkin edilmektedir.
- 28/2/2008 tarihli ve 5746 sayılı Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanunun 3 üncü maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen, Ar - Ge, tasarım ve destek personelinin ücretlerinden kesilen gelir vergisi, verilen muhtasar beyanname üzerinden tahakkuk eden vergiden indirilmek suretiyle terkin edilmektedir.
- Gerek 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanunu ve gerekse 5746 sayılı Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faa-

liyetlerinin Desteklenmesi Hakkın kanun kapsamında çalışan ve şartları taşıyan hizmet erbabına yapılan ücret ödemeleri üzerinden gelir vergisi kesintisi yapılması nedeniyle, bu ücretlerin de 193 sayılı Kanunun 86 ncı maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca beyanname verilip verilmeyeceğinin tespitinde dikkate alınması gerekmektedir.

Örnek 1: Bay (Y), 2020 yılında birisi teknoloji geliştirme bölgesinden istisna kapsamında olmak üzere iki ayrı işverenden ücret geliri elde etmiştir. Birinci işverenden alınan ücret 400.000 TL, ikinci işverenden alınan ücreti ise (Teknoloji geliştirme bölgesi) 800.000 TL'dir. Burada Bay (Y)' nin, teknoloji geliştirme bölgesinden elde etmiş olduğu istisna kapsamındaki 800.000 TL ücret geliri beyan edilmeyecek ve diğer işverenden elde edilen ücret gelirin beyan edilip edilmeyeceğinin hesabında da dikkate alınmayacaktır. Bay (Y)'nin, birinci işverenden almış olduğu ücret geliri olan 400.000 TL, 193 sayılı Kanunun 103 üncü maddesinde yazılı tarifinin dördüncü gelir diliminde yer alan tutarı (2020 yılı için 600.000 TL) aşmadığından beyan edilmeyecektir.

Örnek 2: Bay (Z), 2020 yılında biri serbest bölgeden olmak üzere üç ayrı işverenden ücret geliri elde etmiştir. Birinci işverenden aldığı ücreti (serbest bölge) 560.000 TL, ikinci işverenden aldığı ücreti 30.000 TL ve üçüncü işverenden aldığı ücreti 15.000 TL'dir.

Bay (Z)'nin birinci, ikinci ve üçüncü işverenden elde etmiş olduğu ücretleri toplamı (560.000 TL+30.000 TL+15.000 TL=) 605.000 TL, 193 sayılı Kanunun 103 üncü maddesinde yazılı tarifinin dördüncü gelir diliminde yer alan tutarı (2020 yılı için 600.000 TL) aştığından ücret gelirlerinin tamamı beyan edilecektir.

5.2. ÖZELLİKLİ BÖLGELER ELDE EDİLENLER İLE NORMAL ÜCRETİN BİRLİKTE ELDE EDİLMESİNE YÖNELİK ÖRNEKLER

1. Bay (A) 2020 yılında üç ayrı işverenden tamamı tevkif yoluyla vergilendirilmiş ücret geliri elde etmiştir. Birinci işverenden 125.000 TL, ikinci işverenden 25.000 TL ve üçüncü işverenden 25.000 TL olmak üzere toplam ücret geliri 175.000 TL'dir. Birinci işverenden

alınan ücret toplama dahil edilmeyecek olup, 2 nci ve 3 üncü işverenden alınan ücretler toplamı (25.000 + 25.000) = 50.000 TL'dir. Bu tutar Gelir Vergisi Kanunu'nda yazılı tarifinin ikinci gelir diliminde yer alan tutarı (2020 yılı için 49.000 TL'dir) aştığı için birinci işverenden aldığı 125.000 TL dahil olmak üzere 175.000 TL ücret gelirisinin tamamı beyan edilecektir

2. Bay (B) 2020 yılında üç ayrı işverenden tamamı tevkif yoluyla vergilendirilmiş ücret geliri elde etmiştir. Bay (B)'nin üç iş verenden elde ettiği ücretleri sırasıyla, 125.000 TL, 80.000 TL ve 45.000 TL'dir. Bu ücretlerden 80.000 TL olanı 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri, 45.000 TL olanı ise 5746 sayılı Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanununun Kanunu kapsamında elde edilmiştir. Birinci işveren olarak kabul edilen ücret toplama dahil edilmeyecek olup, 2 nci ve 3 üncü işverenden alınan ücretler toplamı (80.000 + 45.000) = 125.000 TL'dir. Ücretlerinin toplamı 49.000 liralık sınırı geçmekle birlikte, bu ücretleri vergiden istisna olduğundan beyan edilecek geliri olmayacaktır.

3. Bay (C) 2020 yılında dört ayrı işverenden tamamı tevkif yoluyla vergilendirilmiş ücret geliri elde etmiştir. Birinci işverenden alınan ücret 25.000 TL, ikinci işverenden alınan ücret (4691 sk kapsamında) 350.000 TL., üçüncü işverenden alınan ücret (5746 sk kapsamında) 25.000 TL., ve dördüncü işverenden alınan ücret (3218 sk kapsamında) 50.000 TL'dir. Ücret gelirleri toplam tutarı böylece 350.000 TL olmaktadır. Burada birinci işverenden alınan ücret toplama dahil edilmeyecektir. İkinci işverenden alınan ücret 4691 sayılı kanun kapsamında istisna olduğundan bize göre toplama dahil edilmeyecektir. Burada, dördüncü işverenden alınan ücret 50.000 TL beyan sınırını aştığı için birinci işverenden aldığı 25.000 TL de dahil olmak üzere, toplamda $(25.000 + 25.000 + 50.000 = 100.000$ TL ücret geliri üzerinden beyan verilmesi gerekmektedir.
4. Bayan (D) ; 2020 yılında üç ayrı işverenden tamamı tevkif yoluyla vergilendirilmiş ücret gelirleri şu şekildedir. Birinci işverenden alınan ücret 327.000 TL'dir. İkinci işverenden alınan ücret (4691 s.K. kapsamın-

da) 75.000 TL, üçüncü işverenden alınan ücret (5746 s.K. kapsamında) 48.000 TL ve dolayısıyla ücret gelirleri toplamı 450.000 TL'dir. Birinci işveren olarak kabul edilen ücret toplama dahil edilmeyecek olup, ikinci işverenden alınan ücret 4691 sayılı kanun kapsamında istisna olduğundan bize göre toplama dahil edilmeyecektir. Üçüncü işverenden alınan ücret 48.000 TL, 49.000 TL'lik beyan sınırının altında kaldığından burada da beyan edilecek ücret geliri olmayacaktır.

6. TARTIŞMALI ÖRNEK

311 Seri No'lu Gelir Vergisi Genel Tebliğinin 7. Bölümünün 19. maddesi ile ilgili olarak verilen 6 no'lu örneğin, vergi hukukçuları arasında tartışmaya yol açması dolayısıyla konuya burada da dikkat çekilmesi gerektiği inancındayız. Örnek ve çözümü şu şekildedir.

“Bay (E)’nin 2020 yılı gelirleri aşağıdaki gibi olup, ücret gelirleri ve işyeri kira gelirleri tevkif yoluyla vergilendirilmiştir.

Birinci işverenden alınan ücret 450.000 TL

İkinci işverenden alınan ücret 180.000 TL

İşyeri kira geliri 35.000 TL

Ücret gelirleri toplamı 193 sayılı Kanun'un 103'üncü maddesinde yazılı tarifinin dördüncü gelir diliminde yer alan tutarı (2020 yılı için 600.000 TL) aştığından, bu gelirler için beyanname verilecektir.

İşyeri kira geliri ise 35.000 TL, aynı kanunun 103'üncü maddesinde yazılı tarifinin ikinci gelir diliminde yer alan tutarı (2020 yılı için 49.000 TL) aşmadığından beyannameye dahil edilmeyecektir."

Bize göre tebliğde örnek 6'da belirtilen Bay (E)'nin 2020 yılı gelirleri için yorum ve çözüm hatalıdır¹. Bu örnekte, gerekçeleri aşağıda anlatıldığı üzere, ücret gelirleri ve işyeri kira gelirlerinin tamamının Gelir Vergisi beyanına konu edilmesi gerekmektedir.

---

1. Aynı yönde Bkz. Bumin Doğrusöz "311'in Yanıltıcı Örneği" , Dünya Gazetesi, 02.07.2020

Konumuza ilişkin olarak Geliri Vergisi Kanununun 86. maddesinin (c) bendinde “*Vergiye tâbi gelir toplamının [(a) ve (b) bentlerinde belirtilenler hariç] 103 üncü maddede yazılı tarifenin ikinci gelir diliminde yer alan tutarı (49.000 TL) aşmaması koşuluyla,(2021 için 53.000 TL) Türkiye’de tevkifata tâbi tutulmuş olan; birden fazla işverenden elde edilen ücretler, menkul sermaye iratları ve gayrimenkul sermaye iratları,*” için yıllık beyanname verilmeyeceği, diğer gelirler için beyanname verilmesi halinde bu gelirlerin beyannameye dahil edilmeyeceği hükme bağlanmıştır.

Demek ki iş yeri kira gelirinin beyannameye girip girmemesinde, bütün gelirlerin toplamının 49 bin lirayı aşmaması gerekiyor. Ancak gelirler toplanırken maddenin (a) bendi (konumuzla ilgisi olmadığından üzerinde durmuyoruz) ile (b) bendi kapsamında yer alanlar dikkate alınmayacaktır. Konumuzla ilgili (b) bendinde ise;

“b) Tek işverenden alınmış ve tevkif suretiyle vergilendirilmiş 103 üncü maddede yazılı tarifenin dördüncü gelir diliminde yer alan tutarı (600.000 TL) aşmayan ücretler (birden fazla işverenden ücret almakla beraber, birinci-

den sonraki işverenden aldıkları ücretlerinin toplamı, 103 üncü maddede yazılı tarifenin ikinci gelir diliminde yer alan tutarı (49.000 TL) ve birinci işverenden alınan dâhil ücret gelirleri toplamı 103 üncü maddede yazılı tarifenin dördüncü gelir diliminde yer alan tutarı (600.000 TL) aşmayan mükelleflerin, tamamı tevkif suretiyle vergilendirilmiş ücretleri dâhil)”

hükmü yer almıştır. Görüldüğü gibi (b) bendi, (1) tek işverenden alınan ücretleri, (2) birden fazla işverenden alınan ancak, birinciden sonraki işverenden aldıkları ücretlerinin toplamı 49.000 lirayı ve birinci işverenden alınanla birlikte toplamı 600.000 lirayı aşmayanları ücretleri kapsamaktadır. (Kanun koyucu bendin sonunda “dahil” demekle bu ücretleri de tek işverenden alınan ücret gibi gördüğünü belirtmiştir.)

Örnekteki Bay (E)’nin 2. ücret geliri hem 49 bin liralık sınırı aşmakta, hem de toplam ücret geliri 600 bin liralık sınırı aşmaktadır. O halde Bay (E)’nin ücret gelirleri (b) bendinin kapsamına girmemektedir. Bay (E)’nin ücret gelirleri (b) bendinin kapsamına girmiyorsa, (c) bendinin uygulamasında dikkate alınması gerekmektedir. Bir baş-

ka deyişle işyeri kira gelirinun beyannameye dahil edilip edilmeyeceğinin saptanması bakımından vergiye tabi gelirin hesabında – (b) bendinin kapsamına girmeyen- ücretlerin de dikkate alınması gerekmektedir. Ücretlerde dikkate alındığında Bay (E)'nin vergiye tabi gelir toplamı 665 bin lira yapmaktadır ki bu durumda işyeri kira geliri- nin de beyanı gerekmektedir. Dolayısıyla Genel Tebliğ örneğinde varılan “beyanı gerekmemektedir.” sonucu yanılıcı bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır.

SONUÇ

Gelir İdaresi Başkanlığı'nın başlattığı çalışmayla Sosyal Güvenlik Kurumundan veri alımı kolaylaşmıştır. Gerek yıl içinde iş değıştiren gerekse birden fazla işverenden ücret geliri elde edenlerin vergi kanunları karşısındaki konumunun dikkatle izlenmesi ve ücretlilerin yıllık beyan dönemlerinde yönlendirilmesi veya aydınlatılması gerekmektedir. Konuya ilişkin ilkeler son değışikliklerle aşağıda özetleyeceğimiz şekilde oluşmuştur.

Tek işverenden alınmış ve kesinti suretiyle vergilendirilmiş ücret gelirleri için (2020 için) 600.000 TL sınırına

dikkat edilmesi, bu tutarın aşılması halinde yıllık beyanname verilmesi gerekmektedir.

Birden fazla işverenden ücret alınması durumunda ise birden sonraki işverenden alınan ücretlerin toplamının (2020 yılı için) 49.000 TL'yi aşması durumunda ücret gelirlerinin tamamı için yıllık beyanname verilmesi gerekmektedir.

Öte yandan ve bilindiği gibi işçinin bir iş yerinden ayrılıp farklı işverene ait bir firmada işe girmesi halinde kümülatif gelir vergisi matrahının taşınması zorunlu değildir. Ancak işçinin yeni işverene önceki işindeki kümülatif gelir vergisi matrahını bildirmesi ve ona göre yeni işvereni nezdinde tevkifat yapılması, hem yıl sonunda verilecek beyannameden doğacak vergi yükünü ortadan kaldıracak ve bir çok halde GVK md.89'da yer alan indirimler sebebiyle iade alınmasını sağlayacaktır.

Teknokent bölgelerinde ilgili kanun kapsamı ile Türk Uluslararası Gemi Sicilinde kayıtlı gemilerde ve yatlarda çalışan personele ödenen ücretler, anılan mevzuatta yazılı koşullar kapsamında vergiden istisna olduğundan

beyanı söz konusu olmayacaktır. Buna karşılık 5746 Ar-Ge Kanunu ve Serbest Bölgeler Kanunlarında yer alan teşvikler kapsamında çalışanların ücretlerinden gelir vergisi kesilmekte muhtasar beyannamede beyan edilip daha sonra terkin edildiğinden bu kapsamda çalışanların elde ettiği ücret gelirleri ilgili koşulların gerçekleşmesi durumunda beyan edilmesi gerekmektedir.

Ancak özellikli bölgelerde çalışanlarla ilgili mevzuat ve uygulamalar, kendi içerisinde belirsizlikler ve uygulamada çeşitli tartışmalar içerdiğinden, konuya ilişkin mevzuatın ve idari anlayışı yansıtan Genel Tebliğ, Sirküler ve özgelelerin takip edilmesinde yarar vardır.